

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

OKTYABR, 2026-YIL

ISBN 978-9910-8337-7-9

O‘ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI. II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2026. – 200 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2026-yil, 2-oktyabr

Mas’ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda “O‘zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta’lim istiqbollari” nomli II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to‘plami jamlangan. Unda O‘zbekistonning turli oliy ta’lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo‘nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta’lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To‘plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta’lim, O‘zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta’lim.

ISBN 978-9910-8337-7-9

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

TALABALARNING RAQAMLI RESURLAR YARATISH KOMPETENSIYASI YETISHMASLIGI MUAMMOLARI VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI

Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi

Qo'qon davlat universiteti tadqiqotchisi

Email: dilshodaxonmaxkamova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy oliy ta'lim tizimida talabalarning raqamli resurslar — elektron darsliklar, infografika, taqdimotlar, video-darslar, interaktiv testlar va onlayn kurs materiallari — yaratish borasidagi kompetensiyasi darajasi tahlil qilingan. Tadqiqot ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatish va qiyosiy tahlil metodlariga asoslangan holda talabalarning ushbu sohadagi bilim, ko'nikma va malakalaridagi asosiy kamchiliklarni aniqlashga qaratilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, talabalarning aksariyati raqamli vositalardan asosan iste'molchi sifatida foydalanadi, biroq mustaqil ravishda sifatli ta'lim kontentini loyihalashtirish va yaratishda qiyinchiliklarga duch keladi. Maqolada aniqlangan muammolarning asosiy sabablari tizimlashtirilib, ularni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli kompetensiya, raqamli resurslar, media savodxonlik, DigCompEdu, oliy ta'lim, talabalar, raqamli ta'lim texnologiyalari, kontent yaratish.

PROBLEMS OF STUDENTS' LACK OF COMPETENCE IN CREATING DIGITAL RESOURCES AND WAYS TO ADDRESS THEM

Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi

Researcher at Kokand State University

Annotation. This article analyzes the level of students' competence in creating digital resources—such as electronic textbooks, infographics, presentations, video lessons, interactive tests, and online course materials—in the modern higher education system. Based on the methods of scientific literature review, pedagogical observation, and comparative analysis, the study aims to identify the main deficiencies in students' knowledge, skills, and competencies in this area. The results showed that the majority of students primarily use digital tools as consumers, while experiencing difficulties in independently designing and creating high-quality educational content. The article systematizes the main causes of the identified problems and develops practical recommendations for addressing them.

Key words: digital competence, digital resources, media literacy, DigCompEdu, higher education, students, digital learning technologies, content creation.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan tub islohotlar, jumladan "O'zbekiston — 2030" strategiyasi va oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi doirasida raqamli iqtisodiyot va raqamli ta'lim muhitini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Zamonaviy mehnat bozori nafaqat axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalana oladigan, balki sifatli raqamli kontent — elektron darsliklar, infografikalar, taqdimotlar, video-materiallar, interaktiv testlar va onlayn kurslar — yarata oladigan mutaxassislarga bo'lgan ehtiyojni kundan-kunga oshirmoqda.

Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalarida olib borilgan pedagogik kuzatishlar talabalarning aksariyati raqamli texnologiyalardan asosan ijtimoiy tarmoqlarda muloqot qilish, ma'lumot izlash va ko'ngilochar kontentni iste'mol qilish uchun foydalanishini, biroq mustaqil ravishda pedagogik jihatdan asoslangan raqamli ta'lim resurslarini loyihalashtirish hamda

yaratishda jiddiy qiyinchiliklarga duch kelishini ko'rsatmoqda. Ushbu holat Yevropa Komissiyasi tomonidan ishlab chiqilgan DigComp va DigCompEdu raqamli kompetentsiya ramkalarida ham alohida ta'kidlangan bo'lib, ularga ko'ra "kontent yaratish" (content creation) raqamli savodxonlikning eng murakkab va, shu bilan birga, ko'pincha eng kam rivojlangan tarkibiy qismi hisoblanadi.

Muammoning dolzarbligi shundaki, raqamli resurslar yaratish ko'nikmasining yetishmasligi talabalarining nafaqat kelajakdagi kasbiy faoliyatiga, balki ta'lim jarayonida mustaqil bilim olish, loyihaviy faoliyat va ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirish salohiyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bitiruvchilarning raqobatbardoshligi ko'p jihatdan aynan shunday amaliy, ijodiy va texnologik ko'nikmalarning uyg'unligiga bog'liq bo'lib bormoqda.

Tadqiqotning maqsadi — talabalarining raqamli resurslar yaratish kompetensiyasi yetishmasligining asosiy sabab va ko'rinishlarini aniqlash hamda ushbu muammoni bartaraf etishning ilmiy asoslangan yechimlarini ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: 1) mavzuga oid ilmiy-nazariy manbalarni tahlil qilish; 2) talabalarining raqamli resurslar yaratish sohasidagi kompetensiya darajasi va tipik muammolarini aniqlash; 3) mavjud muammolarning sabablarini tizimlashtirish; 4) muammolarni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MATERIALLAR VA METODLAR

Tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo'lib, quyidagi metodlar majmuasiga asoslanadi:

Nazariy tahlil metodi — raqamli kompetentsiya, DigComp/DigCompEdu ramkalari va oliy ta'limda raqamli savodxonlik mavzusidagi mahalliy hamda xorijiy ilmiy adabiyotlarni tizimli ko'rib chiqish va umumlashtirish.

Pedagogik kuzatish metodi — amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari davomida talabalarining elektron taqdimot, infografika, video-dars va test tizimlarini yaratish bo'yicha topshiriqlarni bajarish jarayonini kuzatish hamda tipik xatolar va qiyinchiliklarni qayd etish.

Qiyosiy tahlil metodi — turli yo'nalish, kurs va ta'lim muassasalari talabalarining raqamli kontent yaratish tajribasini o'zaro solishtirish, umumiy va o'ziga xos tendensiyalarni ajratib ko'rsatish.

Tizimli yondashuv — aniqlangan muammolarni texnik, pedagogik-metodik, psixologik-motivatsion va infratuzilmaviy omillar bo'yicha tasniflash orqali ularning o'zaro bog'liqligini ko'rsatish.

Ushbu yondashuvlar yig'indisi talabalarining raqamli resurslar yaratish borasidagi kompetensiyasini har tomonlama, ob'ektiv va tizimli tarzda baholash imkonini berdi. Olingan ma'lumotlar keyinchalik sifat ko'rsatkichlari asosida guruhlariga ajratilib, natijalar bo'limida umumlashtirildi.

NATIJALAR

Olib borilgan tahlil va kuzatishlar talabalarining raqamli resurslar yaratish kompetensiyasida bir qator izchil takrorlanuvchi kamchiliklar mavjudligini ko'rsatdi. Aniqlangan muammolarni quyidagi yo'nalishlar bo'yicha tizimlashtirish mumkin.

Muammo yo'nalishi	Qisqacha tavsifi
-------------------	------------------

Texnik ko'nikmalarning yetishmasligi	Elektron darslik, interaktiv taqdimot yoki video-kontent yaratishga mo'ljallangan maxsus dasturiy vositalar (Canva, H5P, iSpring, Articulate, video-montaj dasturlari va h.k.) bilan yuzaki tanishlik, ulardan funksional darajada foydalana olmaslik.
Pedagogik-metodik bilimlarning yetarli emasligi	Texnik jihatdan oddiy vositalarni qo'llay olish bilan birga, yaratilgan kontentni pedagogik maqsadga, o'quv dasturiga va maqsadli auditoriyaga moslashtira olmaslik — “texnologik” va “didaktik” bilim o'rtasidagi uzilish.
Mustaqil ijodiy faoliyatga tayyor emaslik	Tayyor namuna va shablonlarga tayangan holda ishlashga o'rganib qolish, mustaqil kontseptsiya ishlab chiqish va original g'oyani vizual-interaktiv shaklga aylantirishdagi ijodiy qiyinchiliklar.
Motivatsiya va vaqt tanqisligi	Raqamli resurs yaratishni qo'shimcha yuk sifatida idrok etish, chunki jarayon ancha vaqt talab qiladi va o'quv rejasida bunga alohida vaqt hamda baholash mezonlari ajratilmagan.
Infratuzilma va texnik ta'minotdagi cheklovlar	Ayniqsa hududiy oliy ta'lim muassasalarida barqaror internet aloqasi, zamonaviy kompyuter texnikasi va litsenziyalangan dasturiy ta'minotning yetishmasligi.
Amaliy mashg'ulotlarning yetishmasligi	Ko'plab o'quv dasturlarida raqamli kontent yaratish bo'yicha alohida modul yoki fan mavjud emas, mavjud bo'lgan hollarda ham u ko'proq nazariy xarakterga ega.

Yuqoridagi tasnif shuni ko'rsatadiki, muammo yagona omilga emas, balki texnik, pedagogik, psixologik-motivatsion va tashkiliy-infratuzilmaviy omillarning o'zaro ta'siriga bog'liq. Xususan, texnik ko'nikmaga ega bo'lgan talabalarning ham ko'pchiligi pedagogik dizayn tamoyillarini bilmasligi sababli sifatsiz yoki metodik jihatdan zaif kontent yaratishi kuzatildi. Bu esa muammoni faqat texnik o'qitish orqali emas, balki kompleks — texnik va pedagogik bilimlarni uyg'unlashtirgan — yondashuv orqaligina hal etish mumkinligini ko'rsatadi.

MUHOKAMA

Aniqlangan natijalar xorijiy tadqiqotchilarning xulosalari bilan ham uyg'unidir: bir qator xalqaro tadqiqotlar talabalar va hatto o'qituvchilarning raqamli kompetentsiyasida “iste'mol qilish” (ma'lumot topish, baholash) ko'nikmalari “yaratish” ko'nikmalariga qaraganda ancha yuqori darajada rivojlanganligini tasdiqlaydi. Bu holat “raqamli tub aholi” (digital natives) haqidagi keng tarqalgan tasavvurning har doim ham haqiqatga to'g'ri kelmasligini ko'rsatadi — kundalik hayotda smartfon va ijtimoiy tarmoqlardan faol foydalanish avtomatik ravishda sifatli ta'lim kontentini yarata olish ko'nikmasiga aylanmaydi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yechimlar taklif etiladi.

Birinchidan, o'quv dasturlariga “Raqamli ta'lim resurslarini loyihalashtirish va yaratish” nomli amaliy yo'naltirilgan fan yoki modulni joriy etish maqsadga muvofiq. Ushbu modul doirasida talabalar nafaqat texnik vositalardan foydalanishni, balki pedagogik dizayn tamoyillari, auditoriyaga moslashtirish va kontent sifatini baholash mezonlarini ham o'zlashtirishlari lozim.

Ikkinchidan, loyihaviy-amaliy ta'lim (project-based learning) metodidan foydalangan holda, talabalarga real o'quv-metodik topshiriqlar — masalan, o'z mutaxassisligi bo'yicha elektron darslik bo'limi, infografika yoki interaktiv test tayyorlash — berish tavsiya etiladi. Bu ularning nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmaga aylantirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, DigCompEdu ramkasi asosida talabalarning raqamli kompetentsiyasini muntazam diagnostika qilish (masalan, Likert shkalasi asosidagi o'z-o'zini baholash so'rovnomalari yordamida) va har bir talaba uchun individual rivojlanish traektoriyasini belgilash tizimini yo'lga qo'yish zarur.

To'rtinchidan, oliy ta'lim muassasalarida bepul va ochiq manbali (open-source) raqamli vositalardan foydalanishni targ'ib qilish, shuningdek hududiy OTMlarda zamonaviy texnik-dasturiy ta'minotni kengaytirish orqali infratuzilmaviy tengsizlikni kamaytirish lozim.

Beshinchidan, talabalar tomonidan yaratilgan eng yaxshi raqamli resurslarni tanlash va namoyish etish maqsadida ichki tanlovlar, ko'rgazmalar hamda elektron portfolio tizimini joriy etish orqali ularning ichki motivatsiyasini oshirish mumkin.

Taklif etilayotgan yechimlarning samaradorligi ular alohida-alohida emas, balki bir-birini to'ldiruvchi kompleks tizim sifatida amalga oshirilganda yuqori bo'ladi. Faqat texnik o'qitishga yoki faqat nazariy bilim berishga asoslangan yondashuvlar amaliyotda yetarli natija bermasligi ko'plab tadqiqotlarda ta'kidlangan.

XULOSA

O'tkazilgan tadqiqot talabalarning raqamli resurslar yaratish kompetensiyasi hozirgi kunda ta'lim sifatiga qo'yilayotgan talablarga to'liq javob bermasligini ko'rsatdi. Aniqlangan asosiy muammolar — texnik ko'nikmalarning yetishmasligi, pedagogik-metodik bilimlardagi

bo'shliqlar, mustaqil ijodiy faoliyatga tayyor emaslik, motivatsiya tanqisligi va infratuzilmaviy cheklovlar — bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, kompleks yondashuvni talab etadi.

Taklif etilgan yechimlar, xususan alohida amaliy modulni joriy etish, loyihaviy ta'lim metodlarini kengaytirish, muntazam diagnostika o'tkazish, infratuzilmaviy imkoniyatlarni yaxshilash va motivatsiyalovchi mexanizmlarni qo'llash, talabalarning raqamli resurslar yaratish kompetensiyasini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Bu, o'z navbatida, bitiruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish va oliy ta'lim tizimini raqamli transformatsiya sharoitida rivojlantirish vazifalariga hissa qo'shadi.

Kelgusi tadqiqotlarda taklif etilgan tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etish va ularning samaradorligini miqdoriy (empirik) usullar — jumladan pedagogik eksperiment va statistik tahlil — orqali baholash dolzarb yo'nalish bo'lib qoladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Austin J. L. How to Do Things with Words. — 2nd ed. — Oxford : Clarendon Press, 1975. — 168 p.
2. Searle J. R. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. — Cambridge : Cambridge University Press, 1969. — 203 p.
3. Leech G. N. Principles of Pragmatics. — London ; New York : Longman, 1983. — 250 p.
4. Yule G. Pragmatics. — Oxford : Oxford University Press, 1996. — 138 p.
5. Kasneci E., Sessler K., Küchemann S. et al. ChatGPT for Good? On Opportunities and Challenges of Large Language Models for Education // Learning and Individual Differences. — 2023. — Vol. 103. — Art. 102274. — DOI: 10.1016/j.lindif.2023.102274.
6. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. — Paris : UNESCO, 2023. — 44 p.
7. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. — Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. — 278 p.
8. Taguchi N. Context, Individual Differences and Pragmatic Competence. — Bristol : Multilingual Matters, 2012. — 336 p.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 6-oktyabr

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2026. – 200 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2026-yil, 2-oktyabr

ISBN 978-9910-8337-7-9

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.